Kultūriniame sluoksnyje rasti metalo radiniai byloja, kad sodybos šeimininkas turėjo nemažai puošnių daiktų. Tyrimų metu neaptikta radinių, kurie leistų teigti, kad sodyboje gyvenę žmonės būtų vertęsi žvejyba, žemės ūkiu ar kokiu nors amatu. Greičiausiai sodyboje gyveno aukštesnį visuomeninį statusą turintis asmuo – pirklys, tarnybą einantis bajoras, dvasininkas ar panašiai. Tyrimai parodė, kad XVI a. Palanga buvo ekonomiškai stipri gyvenvietė, turėjusi prekybinių ryšių su Baltijos jūros uostais Elbingu ir Ryga.

Atsižvelgiant į tyrimų rezultatus, buvo praplėsta Palangos senamiesčio saugoma teritorija.

The excavation of a rich homestead on Vytauto Street

290 m^2 was excavated in Vytauto Street in the historic part of Palanga (Fig. 1). A surviving cultural layer, dated to the mid-16th century on the basis of coins, was found at a depth of 1.4 m. The excavated area encompasses a homestead yard, which was enclosed by a fence. A well was found to the W of the homestead. A wooden building with glass windows that was heated by a stove with 'pot-shaped' stove tiles (*Topfkacheln*) stood at the homestead. The cultural layer contained more than 3000 finds, the majority of which consisted of household pottery, stove tile fragments, and animal bones. Many metal artefacts were found including ornaments, decorative clothing accessories, and decorative parts of household items (Figs. 2–3). Judging from the discovered finds, the homestead belonged to a wealthy individual. The investigation showed that 16th century Palanga was an economically strong settlement, which had commercial ties with the Baltic Sea ports of Elbląg and Rīga.

3 pav. Geltono metalo radiniai. Dž. Brazaičio nuotr.

Fig. 3. Non-ferrous metal finds.

Giedrė Piličiauskienė

Vytauto g. 27 / 29 žvalgomieji tyrimai

2008 m. gegužės mėnesį buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai sklype Vytauto g. 27 / 29 (Palangos miestas). Šis 28 arų dydžio sklypas yra Palangos miesto P dalyje. Anksčiau jis, kaip ir gretimi sklypai archeologų nebuvo tyrinėtas, o Vytauto gatvės rekonstrukcijos metu vertingas kultūrinis sluoksnis šioje Palangos vietoje neužfiksuotas (Vlado Žulkaus 2001 m. tyrimai). Artimiausi archeologiniai radiniai buvo rasti maždaug 200 m į ŠV sklypo Vytauto g. 27/29, greta S. Daukanto gatvės. 1984 m. V. Žulkus čia perkasomis ištyrė 42 m^2 plotą ir aptiko XVI a. krosnies liekanas.

2008 m. tyrimų metu buvo iškasti 6 2x1 m dydžio ir vienas 1x1 m dydžio šurfas, rankiniu žemės grąžtu „Eijkelkamp" išgręžti 4 gręžiniai. ***Šurfas 1*** buvo iškastas sklypo PR kampe. Žemės paviršiuje buvo maždaug 10 cm juodžemio ir velėnos sluoksnis be radinių. Giliau prasidėjo ruda žvyringa žemė, kuri apie 30 cm gylyje perėjo į juodą, smėlingą sluoksnį. Šiuose sluoksniuose iki 50–55 cm gylio pasitaikė

1 pav. Palangos apylinkių archeologinių vietų ir tyrimų suvestinis planas ir žvalgomųjų tyrimų situacija sklype Vytauto g. 27 / 29: 1 – sklypas Vytauto g. 27 / 29; 2 – archeologinių vietų ribos; 3 – ankstyviausios kultūrinio sluoksnio datos. G. Piličiauskienės brėž.

Fig. 1. Summary plan of the archaeological sites and investigations in the vicinity of Palanga and the location of the surveys on the plot at Vytauto St. 27 / 29: 1 – the plot at Vytauto St. 27 / 29; 2 – the boundaries of the archaeological sites; 3 – the earliest dates of the cultural layer.

palyginti nedaug XIX–XX a. radinių – kelios keramikos šukelės. Giliau buvo supustyto smėlio storymė be radinių. 1,2 m gylyje buvo pasiektas juodas humusingas 17–18 cm storio sluoksnis (2 pav.). Jame aptikta dubeninių koklių fragmentų ir glazūruotos keramikos šukių. Tai užpustytas kultūrinis sluoksnis, ne vėlesnis kaip XVII a. 1,4 m gylyje pasiektas tikrasis įžemis – rudas stambus žvyringas ir akmeningas smėlis.

Šurfas 2 buvo iškastas prie sklypo R kraštinės. Žemės paviršiuje aptiktas maždaug 20 cm storio juodžemis ir velėna su negausiais XX a. radiniais. 20–50 cm gylyje buvo juosva smėlinga žemė su XIX–XX a. radiniais, daugiausia buitine keramika. 50–55 cm gylyje atsidengė plūkto molio aikštelė. Ji buvo didesnė

už šurfo išmatavimus visomis kryptimis; paviršiuje buvo gausu radinių – dubeninių koklių fragmentų, pasitaikė keli perkaitę titnago ir stiklo gabalėliai, gargažės, molio tinko gabalėliai. Molio paviršius perkaitęs, rausvas. Atrodo, kad tai XIX a. (XVIII a. pabaigos?) krosnies padas. 65–70 cm gylyje prasidėjo supustyto smėlio storymė. Užpustytas kultūrinis sluoksnis šurfe 2 nebuvo pasiektas, nenorint suardyti aukščiau esančio archeologinio objekto. Tarp šurfų 1 ir 2 iškasto šurfo 7 paviršiniuose sluoksniuose buvo gausu XIX–XX a. radinių, o 1,2–1,4 m gylyje aptiktas užpustytas XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis.

Sklypo V ir vidurinėje dalyse paviršiniuose sluoksniuose pasitaikė pavienių XIX–XX a. radinių, o giliau smėlio užpustytas kultūrinis sluoksnis neaptiktas. Smėlis patikrintas iki 2–2,1 m gylio – tik šiek tiek giliau nei grunti-nio vandens lygis. Giliau nepavyko įsigręžti, nes į gręžinius žliaugė paplautas smėlis. Gali būti, kad XVI–XVII a. žemės paviršius žemėja R–V kryptimi, o supustyto smėlio sluoksnis storėja, todėl sklypo Vytauto g. 27 / 29 V ir vidurinėje dalyse visi žemės kasimo darbai daugiau nei 1 m gylyje turėtų būti žvalgomi archeologų. Sklypo PR dalyje yra išlikusių moksliniu požiūriu vertingų archeologinių struktūrų bei užpustytas ne vėlesnis kaip XVII a. kultūrinis sluoksnis. Prieš vykdant statybos darbus šioje vietoje būtina atlikti išsamius archeologinius tyrimus, kas ir buvo padaryta 2008 m. vasarą (žr. p. 364–367).

The field evaluation at Vytauto St. 27 / 29

In 2008, an evaluation was conducted on the plot at Vytauto St. 27 / 29, Palanga (Fig. 1). During it, 13 m^2 was investigated using test pits and borings. An area of hardened baked clay, which can be interpreted as a 19th-(late 18th-?) century stove pad, was discovered in the SE part of the plot. A cultural layer from no later than the 17th century was discovered deeper under a layer of aeolian sand (Fig. 2).

2 pav. Šurfo 1 ŠV sienelė. G. Piličiauskienės nuotr.
Fig. 2. The NW wall of test pit 1.

PANEVĖŽYS

Alfreda Petrulienė

Laisvės aikštė 2

Panevėžio miesto istorinėje dalyje (31872), Laisvės aikštėje 1, istorijos paminklo teritorijos apsauginėje zonoje statomi gyvenamosios komercinės paskirties pastatai. Infrastruktūros